

Nr 90.

Av herr **Magnusson** i Tumhult **m. fl.**, om beredande av möjlighet för skoldistrikt att anordna den allmänna fortsättningsskolan såsom ettårig *m. m.*

Då år 1918 lagen om den obligatoriska fortsättningsskolan antogs i riksdagen anfördes såsom motiv att denna skolform hade en dubbel uppgift, att meddela önskvärda kunskaper och färdigheter och att inverka uppfostrande och karaktärsdanande. Den har jämväl en betydande uppgift i båda dessa hänseenden. Det vore därför olyckligt om den mångenstädes alltmer växande misstämningen mot denna skolform skulle försvåra dess arbete. Felet vid denna lagstiftning, liksom ofta eljest i vårt land med dess oerhört skiftande förhållanden, var att förordningen icke ägde elasticitet nog att kunna anpassas efter olika bygders skilda förhållanden och att icke större befogenhet lagts i vederbörande skolråds, respektive skolstyrelsers hand.

Särskilt torde mångenstädes på landsbygden en mycket stark önskan göra sig gällande att den nu för en tid av två år avsedda skolgången måtte kunna sammanträngas på ett år, där skoldistrikt i laga ordning så beslutar. Detta förutsätter uppenbarligen någon förkortning av kurserna och lästiden förminskad t. ex. till minst 240 timmar eller 8 veckor med en lästid av 5 timmar om dagen och 6 dagar i veckan. Med denna koncentrerering av lästiden torde åtskillig tid vinnas genom att tid för repetitioner bör kunna i avsevärd grad inbesparas. Detta gäller den på landsbygden allra vanligaste formen, *allmän fortsättningsskola*. Den yrkesbestämda fortsättningsskolan arbetar under andra förhållanden och torde för att nå något resultat behöva den nu stadgade tiden.

Den uppfostrande synpunkten torde göra sig mest gällande i de större samhällena, såsom det också framhållits vid lagens tillkomst. I lantbrukarehemmen, där barnen tidigt deltaga i hemmens sysslor, ligger redan i detta arbete ett karaktärsdanande inflytande av högt värde. Större frihet påkallas sålunda för de enskilda skoldistrikten att ordna fortsättningsskolan antingen såsom ettårig eller tvåårig, så att den icke verkar förryckande på hemmens gärning och fostran.

Redan har också erfarenheten visat, att man mer eller mindre vid sidan

av lagens bestämmelser måste dispensera barn i skolåldern från särskilt fortsättningsskolans andra år av andra skäl än dem, som omförmälas i § 27 mom. 5 i fortsättningsskolestadgan. I hem med bekymmersamt ekonomiskt läge betyder det ofta en avsevärt stor hjälp, att barnen kunna stadigvarande taga del i hemmets arbete eller få arbetsanställning. Sådan är i regel svår att erhålla, då skolplikt ännu föreligger och förloras ofta, då skolgången avbryter arbetet. Det missnöje, som uppväxer i hemmen, då barn, som bidragit eller kunde få tillfälle att bidra till fattiga hems underhåll, genom plikten att deltaga i andra årets fortsättningsskola gå arbetsanställningen förlustiga, gör värdet av skolans både kunskapsmeddelelse och karaktärsfostran mer än problematiskt. Åt vederbörande skolstyrelser bör den befogenheten inrymmas att meddela dispens, där barnens omständigheter det kräva, rätten gärna omgärdad av den bestämmelsen, att dispensen må ges endast *där särskilda skäl äro för handen*. En sådan bestämmelse skulle också endast stadfästa en redan allt mer nödtvungen praxis, och utgöra en säkerhetsventil, så att icke hela denna skolform skall bli lidande.

Vid förra årets riksdag gjordes med anledning av motion i sistnämnda fråga av statsutskottet det uttalande, att enligt utskottets uppfattning den nuvarande lydelsen av § 27 i 1918 års fortsättningsskolestadga lämnar all skälig rörelsefrihet för skolstyrelsen beträffande meddelande av befrielse från skolgång. Enligt denna lydelse är det »sjukdom, lyte eller liknande omständigheter», som kunna föranleda befrielse. Att den begränsning, som ligger i dessa uttryck, med den i sjukdom och lyte angivna utgångspunkten för jämförelsen, vid den praktiska tillämpningen från skolstyrelsens sida alltför lätt torde göra den nämnda rörelsefriheten illusorisk, synes uppenbart. Ett förtydligande synes nödvändigt, om den skall bli insedd och komma till behörig tillämpning.

På grund av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen i samband med beviljande av anslag till fortsättningsskolan ville hos Kungl. Maj:t anhålla om sådana ändringar av bestämmelserna rörande fortsättningsskoleväsendet,

att den allmänna fortsättningsskolan må kunna, där vederbörande skoldistrikt så beslutar, anordnas såsom ettårig och omfattande minst tvåhundrafyrtio undervisningstimmar, vilken förkortning må gälla även i det fall, då tvenne årskurser förläggas i nära sammanhang med varandra, samt

att fortsättningsskolestyrelse må äga rätt att efter prövning i varje särskilt fall befria lärjunge från skyl-

digheten att besöka fortsättningsskola på grund av sjukdom, lyte eller där eljest särskilda skäl äro för handen.

Stockholm den 21 januari 1926.

E. O. Magnusson.

Arvid Lindman.

A. H. Hedström.

Otto Johansson,

Väby.

Gust. A. Gustafsson.

Per Rudén.

Birger Petersson.

Karl Wirsell.

P. M. Olsson.

Ewald Lindmark.

A. Henrikson.

Sven Persson.

C. J. Öberg.

Edvard Lithander.

Gunnar Persson.

Joh. G. Svensson.

N. E. Nilsson.

Oscar N. Olsson.

John Jönsson.

Ludwig Brännström.

Nils Holmström.

Albert Johansson

C. O. Johanson

